

UNIUNEA EUROPEANĂ
FONDUL EUROPEAN PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ
INVESTIM ÎN VIITORUL TĂU!

GUVERNUL ROMÂNIEI

Camera de Comerț și
Industria Bulgaro-Română

MEMOFISH Proiect, eMS ROBG-420

STUDIU AUDIOVIZUAL ÎN TEREN AL COMUNITĂȚILOR TRANSFRONTALIERE DE PESCARI

INTERVIU

Enyo Stoyanov, Dimitra Stoyanova, Stoyanka (Tana) Velikova, Vetren / Srebarna

www.interregrobg.eu

UNIUNEA EUROPEANĂ
FONDUL EUROPEAN PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ
INVESTIM ÎN VIITORUL TĂU!

GUVERNUL ROMÂNIEI

Enyo Stoyanov (E), Dimitra Stoyanova (D), Tana Velikova (T)

Cum te numești?

D: Dimitra Todorova Stoyanova.

În ce an ești născută?

D: 1933, pe 25 octombrie

Unde ești născută?

Aici, la Srebarna.

Și aici ai trăit toată viața?

Aici.

Cum ai făcut cunoștință cu omul acesta frumos?

Pe șezătoare, pe serate. Odinioară le ziceam serate, nu petreceri, "serate" ziceam. Era frumos, eram multă lume, erau bătrâni, tineri și copii. În fiecare zi, fiecare săptămână mergeam la seratele din școală, din salonul școlii. Iar școala era construcție veche, începeam să jucăm, începea să se legene. Era un băiat, cânta la vioară, Marin se cheamă, îi ziceam Nalba - porecla, el cânta, dar și noi dansam - unde se ducea, noi tot știam... Era vesel, vesel. Și așa ne-am cunoscut. Apoi am început să mergem la șezătoare, toamna începeam șezătoarele afară, apoi iarna - acasă, unii torc, unii cos... Ce dantele am făcut!

T: După cum văd eu, atunci - fără curent, la lumina felinarului, pe gaz, ce lucruri finuțe s-au făcut. Și mă tot minunez - mă uit prosoape vechi, cămășile din portul tradițional. Și cum s-au lucrat astea seara, la lampă?!

D: Și la candelă ne-am așezat. Pune apă și deasupra puțin ulei, pun fitilul, aprinde bumbac puți și el trage uleiul. Și când se termină uleiul, se stinge candela. Și apoi iară se toarnă ulei, și asta - cât ulei îți permiți să pui. Și tot așa am mers la șezătoare - în fiecare zi, în fiecare seară. Era vesel. Acum sunt de toate, totul bun și frumos, dar...

T: Nu mai este spiritul acela de cooperare, de acum mulți ani.

Și tu unde ai cunoscut-o pe femeia asta frumoasă?

E: Au trecut mulți ani, mulți. Eu sunt născut în 1930, când era România aici. În 1947 ne-am cunoscut - și până acum. De copii suntem împreună. Trăiam o viață frumoasă de familie, și copii

UNIUNEA EUROPEANĂ

FONDUL EUROPEAN PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ

INVESTIM ÎN VIITORUL TĂU!

GUVERNUL ROMÂNIEI

Camera de Comerț și
Industria Bulgaro-Romana

frumoși avem. O fiică și un fiu am. Cu viața n-avem probleme. Dar de când așa cu urechile, mai sunt și puține certuri - eu spun una, ea aude alta și așa.

T: Mai degrabă invers.

Erai pescar când erai mic?

D: Mergea cu undițele, dar aduceau - era mult pește.

E: Amândoi am înființat această familie. 1960 am făcut această casă - noi doi singuri, nu era cine să ne ajute. A trecut viața dulce, a rămas tragedia.

Spune-mi acum de viața dulce.

E: În compania de construcții am stat 10 ani, în cooperativă - 15 ani, 15 ani am lucrat pe camioane.

Mergeați la pește altădată?

E: Aici, pe lac?

Da.

E: Anii tumultuoși au trecut pe drumuri. Și la pește am fost, și oriunde. În 1947 am fost brigadir la Pernik, la Voluyak, 75 de zile am fost acolo. Când m-am întors, 1950 am plecat soldat - trei ani și jumătate. Când m-am întors de la armată, am început în Cooperativă și până acum tot trecem prin viața asta. Am cuvinte o carte întreagă să scriu.

Mi-ai spus că au fost cu undițele la lac. Tu ai fost cu ei?

E: Mă duceam cu ei. Mă uitam - așa, de plăcere. Nu am aruncat. Tatăl meu a fost pescar și de mică mi-au dat pește și vroiam tare mult să mă duc să mă uit. Deoarece tăticu, cu barca, mergeau pe lac, și pe Dunăre, și acolo mă duceam să văd. Frumos, plăcut, multă lume - așezați omul lângă om, toată lumea prindea. Aruncam cu viermi, aruncau hrană - cine cu mămăligă, cine cu pâine, cine cu semințe de floarea soarelui măcinate, peștele venera - ei prindeau. Așa era, era mult pește și prindeam mult. Și fiul meu mergea, amândoi mergeau. Cu ei mergeam, cu căruța, până la Dunăre, la canal. El mă lăsa în căruță și se ducea, intra înăuntru. Eu mă uitam în jur și-mi era frică. El mă striga din când în când. De câte ori ne-am dus cu această căruță, căruță de măgăruș. Dar era plăcut lângă Dunăre - erau multe păsări lângă baltă - pelicani, și tot felul de păsări. Era vesel, plăcut. Apoi cu fi-miu mergeam, amândoi cu mașina. Eu tot mă uitam, el pescuia acolo.

T: Și pe jos am mers la Dunăre.

UNIUNEA EUROPEANĂ

FONDUL EUROPEAN PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ

INVESTIM ÎN VIITORUL TĂU!

GUVERNUL ROMÂNIEI

Camera de Comerț și
Industria Bulgaro-Romana

E: În 1947 când s-a terminat brigada, toată compoziția de tren, am fost 5 mii de persoane. La Sofia, la gară, a venit Georgi Dimitrov, a ținut discurs. Asta am ținut minte: "Tovarăși, la noi, în socialismul nostru, va dispărea o generale înainte să-i vină timpul. O să construim drumuri, linii, fabrici, uzine. Poporul acesta se va epuiza și va pleca..." Noi am fost acea generație. Dar am rămas puțini. De la anul meu am fost 20 de persoane, numai eu am rămas în sat. Munca-l distruge pe om.

Povestește-mi mai multe despre Pernik - Voluyak.

E: Noaptea încărcam vagonetele. Ai 25 de popi și ei lucrează numai schimbul de noapte. Seara, când facem focul, ei pleacă, cântă și pleacă. Ei toți, popii, aveau facultatea. Dimineața se întorceau. Erau o brigadă de fete. Vagonetele se conduceau cu un mâner, o bară. Încărcam vagonetele, când pleacă pe linie, când se desprinde și când fuge... și toată noaptea pe dig așa, se rostogoleau... Așa era viața, veselă, tumultuoasă. Multă lume era, multă. Acum - cât degetele de pe palmă.

T: În sate nu este...

E: Mișcarea brigadirilor era foarte veselă - lume tânăra, lume tumultuoasă, energie era în ei...

Mi-au spus că taică-tu era pescar?

D: Da.

Unde era casa voastră?

D: Jos, lângă baltă.

T: Mă visez acolo.

D: Deoarece acolo am trăit. Tatăl nostru a rămas pe front, mama s-a căsătorit la Dobrotitsa. Și noi, când a plecat din armată el (soțul ei - mențione I.T.), ne-am dus să trăim acolo și acolo au crescut și copiii.

T: Eu acolo am crescut și din când în când mă visez acolo, cu toate că doar 4-5 ani am stat acolo.

D: Primăvara și vara este foarte vesel acolo, când se lăsa întunericul, se face liniște, aerul se liniștește, nu e gălăgie, nu e nimic, păsările cântă în baltă... Dincolo, la Tataritsa, aveau podgorii și le păzeau, câinii lătrau, ei țipau, copii se jucau acolo. Seara păzeau vița de vie. Era vesel, foarte vesel, peste tot...

Tatăl tău a fost la front?

D: Da.

În ce an, îți aduci aminte?

UNIUNEA EUROPEANĂ
FONDUL EUROPEAN PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ
INVESTIM ÎN VIITORUL TĂU!

GUVERNUL ROMÂNIEI

Camera de Comerț și
Industrie Bulgaro-Română

D: Anul 1945. În 1944 a venit Rusia, pe 9 septembrie. Toamna, octombrie - noiembrie, le luau la Silistra, le scriau "voluntari", câteva persoane din sat. Apoi le lăseau, și cu hainele, timp de o săptămână - două, pe sate și apoi iar le-au luat și au plecat pe front. Și în 1945, de 12 martie, a venit scrisoarea, că au murit cinci persoane, deodată, din Srebarna.

T: Acum la Silistra e o piață micuță, cu placă memorială cu toate numele din regimentul 31. Am găsit numele bunicului meu acolo.

Unde a murit?

D: În Ungaria, lângă râul Drava.

T: Majoritatea de la Srebarna sunt acolo.

D: Ei erau în a doua fază din război, unchiul Vasil s-a întors, chiar și pe drum s-a întâlnit și el i-a spus unchiului: "Vasile, îngrijește-te de sor-ta mare, eu poate nici nu apuc să mă întorc". Și nu s-a întors... Din sat au fost șapte persoane... Am și cartea.

Tu câți ani aveai atunci?

D: 11 ani aveam. Prin multe am trecut. El era comunist, acasă se ascundeau oameni și el îmi spunea: "Dacă spui, îți tai capul". Ei nu se puteau ascunde de mine, eu eram foarte curioasă și orice am văzut și am auzit, am ținut minte. Odată au venit un bărbat și o femeie, au intrat, gardul nostru era din chirpici, poartele - mari - nu se vedeau, s-au pus pe vine după gard, eu știu că ei erau oameni secretoși și-și vor vorbi ceva. Mama s-a dus la ei și s-a întors. Femeia era din sat, bărbatul - nu-l știu de unde era, și femeia-mi spunea: "la te uită - pe drum, e cineva, se mișcă oare ceva." Și eu am ieșit la poartă, m-am uitat aici-colo - nu era nimeni. Ei au ieșit și au plecat. Și multe alte lucruri d-astea... Țineau ședințe la noi în pivniță. Ai noștri erau tineri, nu erau bătrâni cu ei. Tată acasă - ei, la pivniță. Mama îl întreba cine sunt oamenii ăștia, el spunea că nu știe. El chiar dacă știa, nu spunea.

Spune-mi, cum v-ați căsătorit?

D: Păi - nuntă, cu mirească, ginere... Numai că nu ne-au lăsat să ne căsătorim, fiindcă eu n-aveam anii.

Câți ani aveai?

D: 16-17 ani.

Tu ai fugit cu el să vă căsătoriți sau el te-a furat?

UNIUNEA EUROPEANĂ

FONDUL EUROPEAN PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ

INVESTIM ÎN VIITORUL TĂU!

GUVERNUL ROMÂNIEI

Camera de Comerț și
Industria Bulgaro-Română

D: Nu, nu, dar atunci la vremea aia așa ne căsătoream - înainte să mergă soldați. Eu eram mai mică, ne-am îndrăgostit și apoi ne-am luat. Dar vroiau să ai 18 ani, eu n-aveam.

Sunteți o familie mare, spune-mi despre ei.

D: Noi, de la un tată, suntem trei copii, mama i-a luat pe cei trei de la al doilea soț și s-au mai născut încă doi. Dar era vesel. Tata era un om foarte cesel. Ne apăra mult. Când se strângeau nepoții și strănepoții și - "Haide, bunicu", facem o horă". Fiul meu, cică, o să cânte. Cântă și se oprește - "Haide, bre, ce se întâmplă? - Nu-i curent." Tată-i dădea sticluța cu vin. El nu bea, dar începe iar. Și noi nu rădem, stăm în pat și rădem...

T: El joacă cu ei prin casă și când obosește, se oprește. Când îl întrebăm de ce - nu-i curent.

Sărbătoreți Sf. Nicolae, toată familia?

D: Nu. Cel mai des mergeam la mahalaua lui Teodor, la nikolina ne strângeam.

T: Eu îmi aduc aminte, o zi de Sf. Nicolae, multă zăpadă era, foarte frig era. Dar îmi aduc aminte că eram singură și ei s-au întors târziu, dar de ce - era ceva...

D: Nu ne-a luat autobuzul, el venea din Todor Ikonomovo. Era multă lume și nu puteam să ne urcăm. Și am plecat pe jos, și când s-a lăsat o ceață, și rece... Ce să facem - și copii aveam, și animale aveam, nu puteam să rămânem acolo și am plecat. La sfârșit am început să mă așez, dar el mi-a spus: „Nu te așeza, hai să mergem că n-o să te mai poți ridica!”

T: Și noi am mers pe jos. Eram cu mătuși-mea și cu nepoata lui taică-miu, fiindcă și el mai are o soră la Dobrotitsa, am ieșit la autobuz, era în ianuarie, vacanța. Dar era târziu - autobuzul trecea pe la ora 16 și nu ne ia, și noi cu toată mintea am plecat pe jos la Dobrotitsa. Dar deloc n-am simțit când am ajuns. Nici nu am obosit, nici nimic. Unde cu povești, unde cu glume, am ajuns. Mai întâi am mers la sor-sa, la mătuși-mea. Ea când ne-a văzut, s-a minunat. Apoi cei trei - mai era încă un verișor de-al nostru, am mers la bunica, la maică-sa.

Câți kilometri sunt până la Dobrotitsa?

T: Or fi 20 de km. Dar nu i-am simțit. Iarna era, dar poate că n-a fost multă zăpadă.

Când ne-a văzut, și bunica s-a minunat.

D: Acolo ne strângeam, acolo se făcea tambalău.

T: Și tatăl meu sunt o familie mare - trei frați și trei surori. A rămas doar el și una dintre surori.

D: La mamă aveau o vacă, vacă foarte bună - de lapte. Când se adunau nepoții, mama făcea foi de plăcintă și plăcintă - 4-5 tăvi. Când dădea drumul la cuptorul cu lemne, ei se așezau și așteptau să se coacă plăcinta. Erau din alți părinți dar pe nimeni n-au separat - și până acum suntem apropiați. Bine au trăit.

T: Era viața grea, cu toate că era munca fizică grea, tot a fost vesel. Eu n-am simțit că bunicu nu mi-e de sânge. Tot glumea, tot spunea ceva vesel. Îmi aduc aminte, nunta lui unchi-miu, ce

UNIUNEA EUROPEANĂ

FONDUL EUROPEAN PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ

INVESTIM ÎN VIITORUL TĂU!

GUVERNUL ROMÂNIEI

Camera de Comerț și
Industria Bulgaro-Română

faceam acasă - săream peste tăblia patului, s-a stins curentul, dar noi tot ceva trebuia să facem, că nu ne-au luat cu ei la salon, la nuntă.

D: Era frig, nu era loc, era multă lume.

Unde s-a întâmplat asta?

T: La Dobrotitsa.

Cine îngrijește podgoria acum?

T: Amândoi - fratele meu și tatăl meu.

E: Viață strașnică era. Sărăcie! Dar se trecea prin viață. Eram mulți - numai eu și cu o soră am rămas. Nu-i joacă viața. Luptă grea. Dar am trăit o viață bună de familie.

UNIUNEA EUROPEANĂ
FONDUL EUROPEAN PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ
INVESTIM ÎN VIITORUL TĂU!

GUVERNUL ROMÂNIEI

Numele editorului: Camera de Comerț și Industrie Bulgaro-Română
Adresa: Ruse, 12-14 Voivodova Str.
Telefon: +359 82 507606
E-mail: info@brcci.eu

Proiectul “MEMOFISH” este cofinanțat de Uniunea Europeană prin Fondul European pentru Dezvoltare Regională în cadrul Programului Interreg V-A România-Bulgaria.
Valoarea proiectului (FEPDR): 423 921.71 euro

MEMOFISH Proiect, eMS ROBG-420

Data publicării: decembrie 2018
Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene

www.interregrobg.eu

www.interregrobg.eu